

Sagsnr.
2022-4452

Doknr.
20968133

Dato
04-07-2025

Vejledning om udarbejdelse af husordener på botilbud m.v.

Indholdsfortegnelse

- Kapitel 1 - Indledning
- Kapitel 2 - Det retlige grundlag
- Kapitel 3 – Tilbuddets overvejelser
- Kapitel 4 – Hvad kan husordener indeholde
- Kapitel 5 – Sanktionsmuligheder
- Kapitel 6 - Klage

Kapitel 1

Indledning

Denne vejledning omhandler regelgrundlaget for udarbejdelse af husordener på botilbud m.v. (herefter tilbud). En husorden kan også også betegnes som ordensregler.

Formålet med vejledningen, som alene har betydning for botilbud og dag- og døgntilbud på voksenområdet, er at give et overblik over de lovmæssige rammer for udarbejdelse af husordener på tilbud og over de rammer, der gælder for husordener udarbejdet med hjemmel i såkaldte anstaltsforhold.

Formålet med vejledningen er endvidere at fungere som en guide ved et tilbuds udarbejdelse af husordener og angiver således også forhold, tilbuddet skal være opmærksom på ved udarbejdelse af husordener, men vejledningen indeholder ikke en omfattende eller udtømmende gennemgang af, hvad husordener kan og ikke kan indeholde.

Vejledningen henvender sig primært til ledere af tilbud og det personale, der er ansat på tilbuddene. Vejledningen kan dog også læses af borgere, herunder pårørende til personer, der har bolig eller sin daglige gang på tilbud.

I kapitel 2 gennemgås det retlige grundlag for udarbejdelse af husordener. I kapitel 3 gennemgås de overvejelser, tilbuddet bør have ved udarbejdelse af husordener, i kapitel 4 gennemgås sanktionsmuligheder og kapitel 5 omhandler klage.



Der henvises i øvrigt til vejledning nr. 10148 af 14. december 2019 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper, kapitel 10 c om husorden. Som bilag til denne vejledning er der et eksempel på en husorden fastsat efter § 123 i serviceloven. Social- og Boligministeriet yder vejledning over for borgere, ledere af tilbud m.fl. om indholdet af denne vejledning.

Kapitel 2

Det retlige grundlag for udarbejdelse af husordener

Lov om social service, § 123

Retsgrundlaget for husordener er forskelligt alt efter, hvilket tilbud og målgruppe, der er tale om.

Det følger af § 123 i serviceloven, at lederen af et bo- eller dagtilbud med beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer. Fastsættes der en husorden, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenerne. Husordener fastsat efter § 123 vil alene være vejledende, og kan ikke danne grundlag for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Husordenerne vil endvidere alene gælde på tilbuddets fællesarealer og dermed ikke i den del af et botilbud, der er beboernes egne boliger.

Det er kun bo- og dagtilbud, hvor der opholder sig beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er omfattet af bestemmelsen i § 123. Hermed menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107 og længerevarende boformer efter servicelovens § 108.

Bo- og dagtilbud for udsatte beboere/ brugere, der har sociale problemstillinger af forskellig karakter og kompleksitet, men som ikke har betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, er ikke omfattet af servicelovens § 123.

Personer anbragt på botilbud ved dom

I forhold voksne personer med nedsat psykisk funktionsevne, som i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse er anbragt i et tilbud, jf. serviceloven § 108, herunder på en særligt sikret afdeling, gælder reglerne i servicelovens kap. 24 d. Kapitlet indeholder en række bestemmelser om indgreb, der kan anvendes overfor den pågældende målgruppe, og som skal bidrage til at sikre, at en strafferetlig afgørelse kan fuldbyrdes efter sit formål. Dette omhandler bl.a. mulighed for undersøgelse af vedkommendes opholdsrum, inddragelse af effekter og visse typer af aflåsning. Hensigten er at forebygge eller forhindre kriminalitet samt sikre orden og sikkerhed i de boformer, hvor der bor personer, hvis ophold skyldes en strafferetlig afgørelse. Der sondres i kapitel 4 nedenfor mellem husordener og de særlige regler, som gælder for personer, som er anbragt pga. dom eller i varetægtssurrogat.

Husordener med hjemmel i anstaltsforhold



Der er ikke i anden lovgivning tilsvarende hjemmel som servicelovens § 123 til at fastsætte en vejledende husorden på tilbud, hvor beboerne/brugerne ikke er omfattet af målgruppen personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Når hjemlen i serviceloven ikke finder anvendelse, kan et tilbud under nærmere forudsætninger med hjemmel i det såkaldte anstaltsforhold fastsætte de nærmere regler og træffe de konkrete beslutninger vedrørende beboernes/brugernes forhold, der måtte være nødvendige for tilbuddets virke.

Den ulovbestemte regulering med hjemmel i anstaltsforhold kan både ske ved, at der indføres generelle regler, f.eks. husordener, og ved, at der træffes konkrete beslutninger i forhold til enkelte borgere, f.eks. bortvisning for overtrædelse af husordener.

Ved vurderingen af, om et indgreb kan finde hjemmel i anstaltsforhold, er der nogle almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, der skal være opfyldt. Kravene gælder for såvel helt generelle husordener fastsat i medfør af anstaltsforhold som konkrete indgreb over for bestemte borgere. De begrænsninger, der kan fastsættes for borgere med hjemmel i anstaltsforhold, må således alene:

- 1) forfølge saglige formål (krav om saglighed) og
- 2) ikke have mere indgribende karakter, end hvad der i det konkrete tilfælde må anses for nødvendigt for at tilgodese væsentlige hensyn til myndighedens forvaltning (krav om proportionalitet).

Det forudsættes endvidere, at tilfælde, der er ens, behandles på samme måde (ligebehandlingsprincip). Desuden skal begrænsningen som udgangspunkt være tidsbegrænset.

Derudover kan borgernes friheds- og menneskerettigheder, først og fremmest i Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, medføre nogle væsentlige begrænsninger i, hvordan man ud fra anstaltsforholdet kan regulere borgernes forhold.

Ad 1) Kravet om saglighed kan f.eks. være opfyldt, hvis indgrebet bygger på hensyn til ro og orden og beskyttelse af medarbejdere, således at myndighedens overordnede funktion kan varetages. Det kan f.eks. være begrænsning af en altid højtråbende, udadreagerende og truende borgers adgang til borgerservice.

Ad 2) Ved vurderingen af proportionalitet skal myndigheden inddrage alvoren og karakteren af de pågældende handlinger eller hændelser mv. Der skal være sammenhæng mellem de handlinger, der er årsag til indgrebet, og indgrebets virkninger, og indgrebet skal være nødvendigt. Desuden må en borger som nævnt i eksemplet ovenfor ikke udelukkes fuldstændigt fra at kommunikere med kommunen.

En myndighed skal vurdere situationen på det tidspunkt, hvor indgrebet besluttet. Der skal være konkrete indikationer på, at det er nødvendigt med et indgreb for eksempelvis at opretholde ro og orden, herunder konkret dokumentation for, at andre brugere, medarbejderne og/eller andre personer på stedet f.eks. føler sig



utrygge. Henvisning til en generel utryghed vil ikke være tilstrækkelig.

En anden væsentlig ting, som myndigheden skal være opmærksom på, er, at det skal overvejes, om indgrebets karakter gør, at der over for den enkelte borger er tale om en forvaltningsretlig afgørelse. I givet fald betyder det, at borgeren er tillagt en række partsbeføjelser, f.eks. ret til partaktindsigt og partshøring. Desuden stilles en række krav til selve afgørelsens udformning, f.eks. krav om begrundelse og klagevejledning.

Som eksempel herpå kan nævnes, at ombudsmanden i en sag¹ fandt, at på grund af et højt konfliktniveau mellem pårørende og plejepersonalet havde kommunen hjemmel i anstaltsforhold til at begrænse de pårørendes adgang til at besøge en plejehjemsbeboer. Ombudsmanden fandt i øvrigt, at beslutningen om adgangs begrænsning var af så indgribende karakter, at der var tale om en afgørelse i forvaltningslovens forstand. På baggrund af sagen blev der efterfølgende indsat bestemmelser om besøgsrestriktioner i servicelovens §§ 137 a – 137 d, som alene gælder i forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Dokumentation

Tilbuddet skal kunne forklare og dokumentere, at et indgreb – f.eks. bortvisning eller karantæne fra fællesrum – er nødvendigt, og at det ikke er tilstrækkeligt med andre, mindre indgribende reaktioner i forhold til borgeren.

Hvis tilbuddet i forbindelse med en beslutning om at give en borger en sanktion for en bestemt hændelse tillige har lagt vægt på ældre episoder, eller der er tale om gentagelse af tidligere hændelser, er det vigtigt, at tilbuddet kan dokumentere disse hændelser.

Kapitel 3

Tilbuddets overvejelser

Det er vigtigt, at der er gode og stabile forhold på tilbud. Det gælder både i forhold til beboerne/brugerne, men også i forhold til personalet og tilbuddets formål og virke. Med henblik på at sikre, at der er en fælles forståelse af de rammer, som både brugere, besøgende og personale skal holde sig inden for, kan det derfor være hensigtsmæssigt at udforme husordener, der udstikker retningslinjer for dagligdagen.

I praksis vil det formentligt vise sig, at uanset hvor gennemtænkte husordenerne er, vil der opstå tilfælde, der ikke er tænkt på. Det vil derfor være en god idé, at tilbuddet revurderer husordenerne jævnligt, f.eks. én gang årligt.

Det følger af § 123, stk. 2, i serviceloven, at fastsættes der en husorden, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenen. Det er således forudsat, at hensynet til fællesskabet er en vigtig grund til at udarbejde en husorden. En husorden kan medvirke til at forebygge konflikter mellem beboere og

¹ 1 FOB 2010 20-7



mellem beboere og personale og dermed også personalets brug af magt, da den giver en fælles forståelse af og ramme for, hvad der er god og hensynsfuld adfærd. Det er en vigtig forudsætning, at beboere, brugere og pårørende inddrages i udarbejdelsen af en husorden. Dels for at sikre den dialog, der gør, at alle føler ejerskab til husordenen, og dels med henblik på at sikre, at alle får forståelse for nødvendigheden af overholdelse af reglerne.

En husorden kan medvirke til at skabe klare og trygge rammer for fællesskabet med plads til forskelligheder. En husorden vil alene gælde på tilbuddets fællesarealer og dermed ikke i den del af et botilbud, der er beboernes egne boliger. Fællesarealerne betegnes som de arealer, der anvendes til fælles aktiviteter for beboerne. Fællesarealer omfatter også fælles gangarealer.

Tilsvarende gør sig gældende for så vidt angår husordenener, der udarbejdes med hjemmel i anstaltsforhold.

Husordener må ikke stride mod lovgivningen. Hvis der er en lov, der regulerer et område, skal loven overholdes, og husordenerne kan ikke bruges til at omgå loven.

Inddragelse af beboerne/brugerne

Udover i tilfælde omfattet af bestemmelsen om husordener i § 123, hvor det følger, at brugere, beboere og pårørende skal inddrages, vil det generelt være en god idé at inddrage beboerne og brugerne i udarbejdelsen af husordenerne. Det er med til at sikre, at alle føler ejerskab for husordenerne og får en større forståelse for nødvendigheden af overholdelse af reglerne.

Formålet med husordenerne er at skabe nogle gode rammer for både beboere, brugere og personale. Tilbuddet bør derfor sikre sig, at ikke kun personalet, men også brugerne er bekendt med husordenerne. Det kan enten ske ved opslag et synligt sted, at de ligger fremme, eller ved udlevering af husordenerne til de enkelte beboere/brugere.

Kapitel 4

Hvad kan husordener indeholde

Indholdet af husorden afhænger af, hvilken type tilbud og målgruppe, der er tale om. På nogle tilbud, hvor der også tilbydes en vis form for beskæftigelse, vil det kunne give mening at der også fastsættes bestemmelser, der har til formål at formindske risikoen for at beboerne/brugerne udsættes for arbejdsskader, mens det ikke vil give mening på andre tilbud.

Ved udarbejdelse af en husorden er det vigtigt at være opmærksom på, at husordenen er tilrettet tilbuddets målgrupper, og at den ikke er overregulerende henset til tilbuddets formål. Afhængigt af målgruppen vil der være en forventelig adfærd, som ikke kan reguleres væk i en husorden. Husordenen må således ikke være til hinder for, at tilbuddet kan rumme den eller de målgrupper, tilbuddet har til formål at hjælpe.

Dette skal også ses i sammenhæng med sanktionsmulighederne. Det vil således ikke give mening at fastsætte en regel om, at der aldrig må råbes højt på et herberg for personer i hjemløshed.



Generelt kan det siges, at husordener efter omstændighederne vil kunne regulere forholdet brugerne imellem og forholdet til personale, spisetider, støjende adfærd, sortering af affald, dyrehold, besøgstider, herunder overnattende gæster, afspilning af musik, badetider, ophold på fællesregler, våbenbesiddelse, brug af rusmidler og rygning. Der er alene tale om eksempler og ikke en udtømmende opremsning.

Eksempler på forhold, der ikke kan reguleres i en husorden, er regler om, at personalet må åbne beboernes post uden beboerens samtykke, og regler om, at beboerne ikke må forlade botilbuddet. Baggrunden herfor er, at der er tale om indgribende foranstaltninger, som udgør indgreb i de grundlovssikrede rettigheder om hhv. boligens ukrænkelighed (brud på posthemmeligheden, grundlovens § 72) og frihedsberøvelse (grundlovens § 71).

Anstaltsbetragtninger kan således ikke legitimere hvad som helst. Det er almindeligt antaget, at jo mere intensivt, der gribes ind i personers grundlæggende rettigheder, f.eks. frihedsrettigheder, jo større krav stilles der til hjemlen. Nedenfor er givet eksempler på områder, som i arbejdet med at udarbejde husordener skønnes at kunne give de største udfordringer og overvejelser.

Værelsesransagninger, herunder ransagning af privat indbo
En brugers bolig på et døgntilbud er vedkommendes private bolig, hvorfor personalet på tilbuddet som udgangspunkt ikke uden lovhjemmel må ransage vedkommendes bolig.

Der kan dog være tilfælde, hvor tilbuddet kan skaffe sig adgang som led i den almindelige drift af tilbuddet og i forbindelse med f.eks. misligholdelse. Det kan f.eks. være tilsyn og vedligeholdelse af diverse installationer.

Når botilbuddet skaffer sig adgang til en brugers værelse skal dette altid ske ud fra et sagligt hensyn og under iagttagelse af de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder om proportionalitet.

Tilbuddet skal som udgangspunkt indhente brugerens samtykke, men der kan opstå akutte situationer, hvor det kan være nødvendigt, at personalet skaffer sig adgang uden samtykke, f.eks. ved brand, vandskade eller lignende. Serviceloven § 128 h regulerer særskilt situationer, hvor der kan gives tilladelse til, at en aflåst eller sikret yderdør til en bolig i et botilbud må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre. § 128 h gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Efter servicelovens § 137 h gælder det dog for borgere, som efter en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse er anbragt i en boform efter servicelovens § 108, at kommunalbestyrelsen uden retskendelse kan træffe afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, når dette skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.



Vold og trusler om vold

Der kan i husordener fastsættes bestemmelser om, at vold mod andre brugere, besøgende eller personalet på tilbuddets område vil medføre en sanktion, som i grove tilfælde kan være bortvisning.

Kropsvisitation

Kropsvisitation udgør et sådant indgreb i brugeres personlige frihed, at det kræver lovhjemmel. Der er i serviceloven ikke hjemmel til, at personalet på et botilbud kan kropsvisitere en beboer.

For personer, som efter en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse er anbragt i en boform efter servicelovens § 108, kan der efter servicelovens § 137 h uden retskendelse træffes afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Bestemmelsen i § 137 h indeholder ikke hjemmel til at foretage kropsvisitation.

Brug af euforiserende stoffer

Der kan i husordener fastsættes regler om, at det er ikke tilladt at besidde, indtage eller sælge nogen former for rusmidler, fx narkotika/euforiserende stoffer og/eller alkohol på tilbuddet eller dele af tilbuddets område.

Rusmiddeltest, f.eks. urinprøver og pustep prøver (alkohol)

Afkrævning af en rusmiddeltest må anses for et sådant indgreb i brugeres personlige frihed, at det kræver lovhjemmel. Dette gælder også selv om det fremgår af tilbuddets husordener, at brugerne ikke må være påvirket af rusmidler.

Der er ikke i serviceloven eller anden lovgivning hjemmel til, at tilbud kan afkræve en rusmiddeltest af brugeren.

Rusmiddeltest vil kunne foretages med informeret samtykke, men at det skal sikres, at samtykket er frivilligt. Et samtykke, der er givet under trussel om, at pågældende f.eks. vil blive bortvist, hvis brugeren ikke frivilligt går med til at aflægge rusmiddeltesten, kan ikke anses for at være et gyldigt samtykke.

Det vil bero på en konkret vurdering, om der foreligger et gyldigt frivilligt samtykke. Ved vurderingen heraf, kan der lægges vægt på den information, der givet i forbindelse med indgrebet.

Kapitel 5

Sanktionsmuligheder

Det kan i en husorden besluttes, at hvis den ikke overholdes, kan der efter omstændighederne – og altså uden særskilt lovhjemmel – sanktioneres over for den beboer, der ikke overholder husordenen. En sanktion kan f.eks. bestå i en tilrettevisning/påtale, advarsel eller i visse nærmere afgrænsede tilfælde en bortvisning, jf. nedenfor under *bortvisning*.

Det understreges, at bortvisning ikke kan finde anvendelse for personer med betydeligt og varigt nedsat *psykisk* funktionsevne, som opholder sig på tilbud efter servicelovens § 108. Dertil bemærkes, at flytning uden samtykke forudsætter, at betingelserne



for optagelse i et bestemt tilbud efter serviceloven §§ 129, 129 a eller 136 f er opfyldt.

Personer med betydeligt og varigt nedsat *fysisk* funktionsevne, som opholder sig på tilbud efter servicelovens § 108 kan ikke bortvises og kun flyttes med samtykke f.eks. ved behov for et andet tilbud.

For beboere i længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 gælder desuden reglerne om opsigelse i bekendtgørelse om lejerrettigheder for beboere i visse tilbud efter lov om social service.

Ift. § 107 midlertidige botilbud gælder, at der ikke kan ske bortvisning, men kommunen kan udskrive/udvisitere, når kommunen efter en konkret vurdering af personens behov for hjælp og støtte, finder at indsatsen har opfyldt sit formål, eller at personen skal tilbydes en anden social indsats.

Proportionalitetsprincipper sætter som nævnt under afsnit 2 en grænse for valget af sanktionsmuligheder. Der må ikke vælges en sanktionsmulighed, der er mere indgribende en nødvendigt ved den konkrete overtrædelse af husordenen. Sanktionen skal således stå i rimeligt forhold til overtrædelsen af husordenen.

Det bør være lederen eller den, som lederen har delegeret kompetencen til, der træffer beslutning om advarsel eller bortvisning.

Tilrettevisning/påtale

Overtrædelse af husordenen bør som udgangspunkt i første omgang medføre en tilrettevisning eller evt. påtale med meddelelse om, at næste overtrædelse af husordenen kan medføre en skarpere sanktion.

En tilrettevisning kan f.eks. gå ud på, at der tages en samtale med brugeren om, hvordan denne fremadrettet kan ændre sin adfærd, så vedkommende ikke fremover overtræder husordenen.

Advarsel

Er der tidligere givet tilrettevisning eller påtaler uden virkning, kan det – afhængig af overtrædelsens grovhed – overvejes, om der skal gives en mundtlig eller skriftlig advarsel med meddelelse om, at næste overtrædelse af [de samme] bestemmelser i husordenen vil medføre bortvisning.

Før advarslen gives, kan det være en god idé at tage en snak med beboeren eller brugeren om dennes adfærd. Måske er der en forklaring, der kræver en anden tilgang til håndtering af beboerens/brugerens overtrædelse af husordenen, herunder en socialfaglig indsats. Det kan f.eks. være, at beboeren /brugeren har fået dårlige nyheder i relation til sin familie, sin økonomi eller sit helbred.

Det vil være en god idé at følge en advarsel op med en dialog om, hvordan husordenen fremadrettet kan overholdes.

Der kan dog være tilfælde, hvor overtrædelsen af husordenen er af så grov karakter, at en advarsel ikke er tilstrækkelig og fortsat ophold på stedet ikke vil være muligt af hensyn til de andre brugeres og personalets sikkerhed og tryghed. Læs mere herom nedenfor.



Hvis tilbuddet giver en bruger en skriftlig advarsel, udgør det en afgørelse i forvaltningslovens forstand, og det betyder, at forvaltningslovens regler finder anvendelse.

Forud for en skriftlig advarsel skal der således foretages partshøring, og afgørelsen skal begrundes og indeholde en korrekt klagevejledning. Advarslen skal ligeledes indeholde en konkret beskrivelse af overtrædelsen. Det skal endvidere fremgå klart, om der er tale om en generel advarsel, der vil kunne have betydning, uanset hvilken forseelse brugeren senere måtte begå, eller om der er tale om en konkret advarsel, der alene vil kunne have betydning, hvis brugeren begår en forseelse af samme art som den oprindelige. Af hensyn til elevernes retsstilling anbefales det, at advarsler i videst muligt omfang gøres konkrete og således rettes mod fremtidige forseelser af samme art som den oprindelige.

En skriftlig advarsel har ikke i sig selv nogen retsvirkninger, ud over at den kan indgå i vurderingen af iværksætte af mere indgribende sanktioner i tilfælde af efterfølgende overtrædelser af husordenerne.

Det bør fremgå af advarslen, hvor lang tid, den gælder.

Bortvisning

Bortvisning er en alvorlig sanktion. Lederens vurdering af, om der er grund til en bortvisning, altid skal derfor foretages ud fra en konkret og individuel vurdering af forholdene og omstændighederne i øvrigt. I den forbindelse bør lederen ligesom ved overvejelser om at give en advarsel være opmærksom på, om der foreligger undskyldelige forhold, som var årsag til den udviste adfærd.

En egentlig vurdering af, om et forhold kan falde ind under lovlig nødret/nødværge og dermed i strafferetlig forstand ikke vurderes at kunne begrunde straf, foretages af politimyndigheden ifm. deres behandling og håndtering af sager om overtrædelse af straffeloven mv. Det vil således ikke være lederen af botilbuddet, der foretager denne vurdering.

Før der sker bortvisning af en beboer eller bruger bør der som udgangspunkt først være givet en advarsel vedr. samme forhold.

Forhold af særlig grov karakter vil dog afhængigt af de konkrete omstændigheder kunne medføre bortvisning uden forudgående varsel. Det kan f.eks. være ildspåsættelse, vold eller trusler mod andre beboere/brugere eller personale.

Ved overvejelse om, hvorvidt der skal ske bortvisning, er det vigtigt at være opmærksom på proportionalitetsprincippet. Sanktionen skal stå i rimeligt forhold til den handling, der begrunder at en sanktion overvejes. Er en mindre sanktion tilstrækkelig, kan der ikke ske bortvisning. I de tilfælde, hvor sanktionen er bortvisning, vil den tidsmæssige udstrækning af bortvisningen kunne indgå i vurderingen af sanktionens rimelighed i forhold til den handling, der har begrundet bortvisningen.

Det følger videre af proportionalitetsprincippet, at en sanktion i form af en bortvisning, der viser sig at være uberettiget, skal ophæves. Ligeledes kan en bortvisning, der ikke længere er nødvendig, idet formålet med den er opfyldt, ikke opretholdes.



Det bør fremgå af bortvisningen, i hvor lang tid den gælder.

Der vil ikke kunne ske bortvisning af en beboer på et døgntilbud, hvor det er beboerens hjem, eller dagtilbud, som forudsætter kommunal visitation. Om ophold på botilbud, jf. ovenfor under *sanktionsmuligheder*.

Bortvisning er således en sanktion, der primært vil kunne finde anvendelse på krisecentre (servicelovens § 109) og herberger (servicelovens § 110), der alene tilbyder ophold af kortere tids varighed.

Kapitel 6

Klage

Servicelovens § 123

Fastsættelse af husorden efter servicelovens § 123 er ikke magtanvendelse, og foranstaltningen skal derfor ikke registreres og indberettes, og der er ikke klageadgang efter servicelovens § 133.

Bortvisning

Bortvisning er et alvorligt indgreb i brugerens frihedsrettigheder. Der vil derfor kunne klages over en afgørelse om bortvisning, jf. servicelovens § 166, hvoraf det fremgår, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter serviceloven kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i retssikkerhedsloven, medmindre andet er fastsat i serviceloven eller retssikkerhedsloven.

Hvis lederen af f.eks. et herberg træffer afgørelse om udskrivning i form af bortvisning begrundet i overtrædelse af boformens husordener, kan denne afgørelse således påklages til Ankestyrelsen

En bortvisning er at betragte som en udskrivning. Der gælder således de samme forvaltningsretlige forpligtelser om vejledning om klageadgang, uanset om der er tale om en afgørelse om udskrivning eller en bortvisning.

En afgørelse om at udskrive eller bortvise en borger fra en boform efter § 110, kan træffes mundtligt eller skriftligt. En afgørelse om udskrivning er en forvaltningsretlig afgørelse. Det indebærer bl.a., at forvaltningslovens § 25 om vejledning om klageadgang til en anden forvaltningsmyndighed finder anvendelse på lederens afgørelse om udskrivning. Det vil sige, at en skriftlig afgørelse, der kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, skal ledsages af en klagevejledning, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

Som det fremgår af kapitel 5 er bortvisning en sanktion, der primært vil kunne finde anvendelse på krisecentre og herberger.